

Aan het ministerie van I&M en LNV

Putten, datum

Kenmerk: B4121

Betreft: internetconsultatie wijzigingsbesluit Bgm en Ubm,
zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn 2018-2021

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de reactie van de NMV een belangenorganisatie door en voor melkveehouders op de internetconsultatie wijzigingsbesluit Bgm en Ubm / 6e Actieprogramma in het kader van de nitraatrichtlijn

Algemeen

Het 6^e Actieprogramma heeft tot doel om de normen voor waterkwaliteit uit de nitraatrichtlijn te halen. In de bijbehorende Milieu-effectrapportage (MER) wordt bekeken wat de milieuresultaten van de voorgestelde maatregelen zijn. Uit de MER blijkt dat met de voorgestelde maatregelen de doelen niet gehaald worden. Om in het zuidelijk zand- en lössgebied onder de norm van 50 mg nitraat per liter te komen is volgens de MER een korting van 55% nodig op de stikstofnormen voor akker- en tuinbouwgewassen. Het 6^e Actieprogramma voorziet daar niet in, ook niet bij benadering. Voorgestelde maatregelen voor akkerbouwgewassen leiden zelfs soms tot een verhoging van de hoeveelheid nitraat in het grondwater.

NMV wil graag een evenwichtige verdeling van maatregelen om de doelen te halen. Dat wil zeggen dat daar waar de meeste problemen zitten ook de meeste inzet wordt getoond. De inzet op mais waarbij er sprake is van een stapeling van maatregelen vindt NMV om die reden dan ook niet terecht.

Uit de MER blijkt dat er voor akker- en tuinbouwgewassen een vermindering van het N-overschot van gemiddeld 35 kg per hectare nodig is voor een areaal van 3000 hectare in 30 gebieden, om te komen tot een nitraatgehalte van minder dan 50 mg L. Voor grasland geldt dat in een beperkt aantal gebieden een vermindering van het stikstofoverschot van ten hoogste 5 kg per hectare nodig is en voor snijmais geldt een vermindering van 15-20 kg per hectare in 11 gebieden. Deze verdeling in bijdrage van bronnen zou verhoudingsgewijs vertaald moeten worden in het 6^e Actieprogramma. Dat is nu niet het geval.

Er worden een aantal maatregelen voorgesteld die ingrijpend zijn voor de melkveehouders. Van melkveehouders die meedoen aan derogatie is bekend dat zij, ook in het kwetsbare zuidelijke zandgebied, de norm van 50 mg/l halen. Met name grasland zorgt voor relatief weinig uitspoeling. Het is dan van belang om te stimuleren dat agrariërs zoveel mogelijk gras telen. Het stimuleren van grasteelt is in het 6^e AP wellicht wat lastig maar kan wel worden meegenomen in

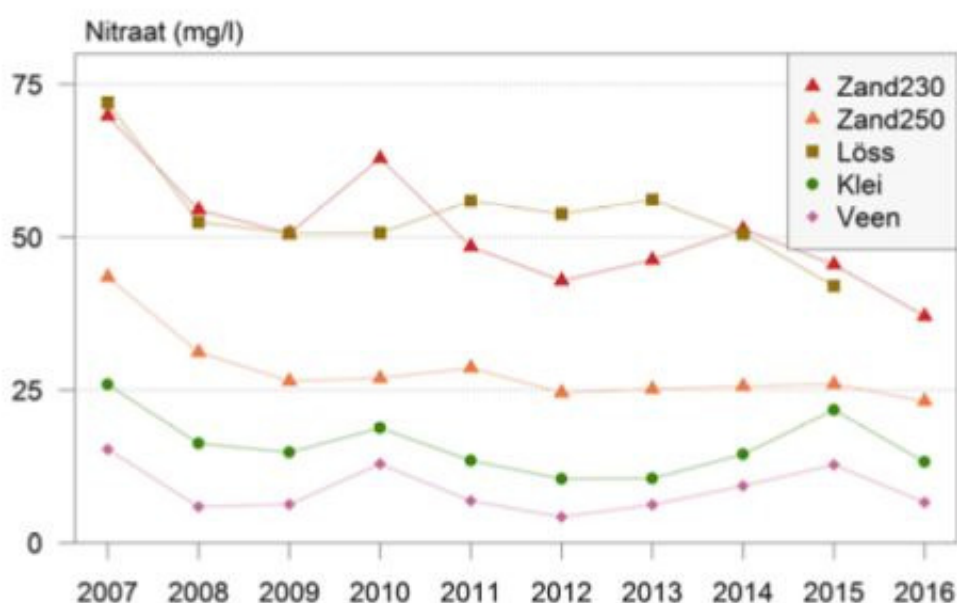
in de onder handen herziening van de waterschapslasten. Door een hogere stikstofgebruiksnorm op grasland, wordt het juist in het Zuidelijke zandgebied waar nu veel minder agrariërs mee doen aan derogatie dan in de rest van Nederland, aantrekkelijker om gras te verbouwen.

Dierlijke mest versus kunstmest

Op landbouwgrond mag de bemesting naast de dierlijke mest tot 170 kg en 230 of 250 kg graasdierenmest aangevuld tot 350 kg N uit kunstmest bij grasland

Nu is het volgens de laatste wetenschappelijke WUR inzichten duidelijk dat de uitspoeling op grasland minder uitspoelt dan kunstmest. Als Nederland het gebruik van meer dierlijke mest stimuleert heeft dat een enorm klimaatvoordeel omdat kunstmest een van de grootste aardgas gebruikers is en grasland een gewas met organische stof een klimaatvriendelijk gewas is..

<https://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Achtergrond/2017/11/Goed-bemesten-vergt-meer-kennis-van-veehouder-215195E/>

Figuur 10. Gemiddelde nitraatconcentratie in water uitspoelend uit de wortelzone op derogatiebedrijven in de vier regio's in de periode 2007-2016.

De hoeveelheid grasland kan meer effect hebben op de nitraatgehaltes in het grondwater dan welke beperkende maatregel dan ook.

Voor NMV staat een vruchtbare bodem centraal. Een goede bodem houdt het water beter vast en leidt tot minder nitraatuitspoeling. Het bevorderen van organische stof in de bodem leidt bovendien tot meer CO₂ vastlegging. NMV ziet deze benadering graag terugkomen in de maatregelen. Waarbij ook stimulans een belangrijk instrument kan zijn. Een integrale

benadering waarbij er aandacht is voor bedrijfsspecifieke maatregelen op basis van bedrijfsspecifieke resultaten is daarbij voor NMV de kern.

vanggewas mais op zand of löss

Het 6^e AP zet fors in op maatregelen in de maisteelt: verplichte maisoogst voor 1 oktober zodat een vanggewas voor 1 oktober gezaaid wordt. Of een verplichte oogst voor 31 oktober indien men uiterlijk 31 oktober een aangewezen hoofdteelt toepast.

Optioneel dient ook grasonderzaai van gras in mais als vrijwillige keuze mogelijk te blijven als men regelmatig niet voor 31 oktober zou kunnen oogsten. Het gras doet dan zijn werk.

NMV wil er heel nadrukkelijk op wijzen dat deze maatregelen totaal niet aansluiten bij de praktijk van maisteelt. Oogst voor 1 oktober wil zeggen: oogst van een gewas dat in het grootste deel van de gevallen niet rijp is. Het kan toch niet zo zijn dat het ministerie agrariërs wil dwingen tot het oogsten van niet rijpe gewassen? Dit heeft grote gevolgen voor het dierwelzijn, maar ook voor milieu. Onrijpe mais geeft bijvoorbeeld veel perssappen. Het oogsten van gewassen is afhankelijk van weersomstandigheden. Het weer wordt steeds zachter, waardoor er ook steeds langer voedingsstoffen worden opgenomen uit gewassen.

Aanpassing uitrijperiode vaste stromest op grasland gelegen op klei en veen

De NMV is verheugd over de verruiming van de storrijke vaste mest naar 1 december tot en met 15 september (was 1 februari – 31 augustus). Daardoor is de kans kleiner dat er in mei of juni nog stroresten in het grasland aanwezig zijn kleiner. Daarnaast is stromest van groot belang voor maatschappelijke wensen zoals weidevogels en het klimaat.

Verschuiven en verruimen uitrijperiode drijfmest op bouwland

De periode wordt verschoven naar 15 februari tot en met 15 september.

De NMV vindt het een prima ontwikkeling die past bij de voedingsbehoefte momenten van de teelt en de klimaatveranderingen. De NMV vindt dat het weer een belangrijke factor die aan wijziging onderhevig is en waar onvoldoende rekening in de wet mee gehouden wordt. Van alle gebieden in Nederland houdt het KNMI gegevens bij die gebruikt kunnen worden om passende uitrijtijden te rechtvaardigen. Door de klimaatverandering is een verruiming op grasland eveneens wenselijk.

Aanpassing voorschriften vernietiging grasland op zand- en lössgrond

NMV is blij met een verruiming.

Aanpassing definitie van emissiearm aanwenden van meststoffen

De NMV is tevreden dat er in de toekomst meer rekening gehouden wordt met de mate van beweiding, die voor natuurlijke reductie zorgt.

De NMV is verheugd dat er voorbereidingen worden gedaan om emissiearme technieken die met water werken toe te staan. Op dit moment zijn er helaas nog geen enkel systeem goedgekeurd. Nu leest de NMV dat de borging bestaat uit een verantwoording van het

gebruikte aandeel water. Door deze manier van borging is de kans groot dat het geen machine wordt die boeren in eigen beheer kunnen gaan aanschaffen of een bestaande machine aan te passen. De alternatieven voor sleepvoet worden vanwege de borging onbetaalbaar voor de boer.

Het mag toch niet zo zijn dat 30% bijmengen van water bij mest wel toegestaan is en dat 40% water oversproeien en de zode (het bodemleven) in tact laten niet.

De NMV vindt het wel belangrijk dat de boeren zelf in staat blijven mest uit te rijden. Boeren zijn immers veel beter in staat dan een loonwerker om tijdens milieugunstig weer (uitspoeling en emissies) hun werk in te plannen. Het bemesten bij goed weer heeft immers een aanzienlijk effect om de ammoniak emissies.

Daarom pleit de NMV om het ook mogelijk te maken om de borging door middel van een koppeling tussen de waterinstallatie en de mestinstallatie te maken; met andere woorden de mestinstallatie mag niet in werking kunnen treden zonder dat de watervoorziening actief is. Volgens de NMV heeft de boer belang bij het gebruik van water omdat dit voor een betere benutting van de drijfmest zorgt en zijn er lichte visuele verschillen te zien bij het uitrijden van drijfmest zonder of met (kunstmatige) neerslag.

Hier volgen de definities uit de reservemaatregelen PAS: *'Emmissiearme weerscondities: Toedienen van mest tijdens gunstige weerscondities (zoals lagere temperatuur, bewolkt weer of lichte neerslag) hetgeen de ammoniakemissie beperkt. Zeer grote emissiereductie, zeer lage kosten per kg emissiereductie. Als de uitrijperiode voor drijfmest (sterk) beperkt, dan is een aanzienlijk hogere capaciteit apparatuur noodzakelijk, met hogere kosten tot gevolg.'*

Zoals u kunt zien heeft een techniek die niet voor boeren zelf haalbaar is, tot praktisch gevolg heeft dat de emissies stijgen doordat loonwerkers onvoldoende materieel hebben en niet overal tegelijk kunnen zijn met dezelfde machine.

De gunstige weersomstandigheden bewolkt, koud en neerslag geven geen overlast bij onwonenden; het is geen bbq weer.

Aanpassing gebruik meststoffen op natuurterrein

De NMV is content met de vergroting van de ruimte op grasland bij natuur met hoofdfunctie natuur en dat die ook in kilogram stikstof en fosfaat wordt uitgedrukt.

Daarnaast pleit de NMV ervoor om het oog op weidevogels de gebruiksruimte van vaste strorijke dierlijke mest in het vroege jaar tot bijvoorbeeld 20 ton per ha. te verhogen.

Communicatie aangeboden gronden: De NMV vindt dat hier ook een belangrijke taak ligt bij overheden en TBO's die natuur aanbieden om duidelijk te vermelden of ze wel of geen (blijvend) grasland bieden dat telt voor derogatie en wat er toegestaan is op het gebied van het gebruik van meststoffen. Te vaak is men onduidelijk over het aanbod dat gericht is op een hoge opbrengst voor openbare inschrijving en dat de grondgebruiker de complexe materie niet goed begrepen heeft en vervolgens zijn de sancties bij derogatiebedrijven erg groot. Een aanbieder heeft op grond van een privaatrechtelijke rol altijd een mededelingsplicht.

Daarnaast blijft de informatie die RVO verschaft over wel of geen grasland in haar eigen nieuwsbrieven die vooraf gingen aan de gecombineerde opgave in april 2018 onder de maat en niet op basis van wettelijke grondslag en jurisprudentie.

Aanpassing gebruik meststoffen op overige grond

De NMV heeft er moeite mee als grasland op overige gronden niet meer als blijvend grasland en gras voor derogatie wordt gezien. U schrijft in de toelichting dat het gaat over beheer van de grond met beperkingen zonder concreet te zijn. In dit kader laat de NMV u dan ook weten dat de classificatie van overige grond niet zijnde natuur niet zonder meer niet meer landbouwgrond en dus als (blijvend) grasland voor derogatie gezien wordt.

In dit kader vraagt de NMV de aandacht om de primaire waterkeringen met wel 3500 km lengte anders te willen classificeren. De NMV is van mening dat de Meststoffenwet uitgaan van individueel bepaalde feiten en omstandigheden en niet van een generieke aanwijzing. Net zoals de melkveehouders met schapen/runderen waren de waterschappen niet blij met de RVO actie tot in 2018 op hold is gezet. Ook een waterkering heeft een bepaalde bemesting nodig om een goede veilige grasmat te kunnen bieden. De wijze van bemesting is tot en met 2018 voor primaire waterkeringen vrij met uitzondering van de hellingen regels. Door de waterkeringen als voorbeeld niet meer als landbouwgrond te benoemen worden nog meer bemestingsregels gewijzigd. Ook hebt u kunnen lezen dat er bij een wijziging van de status voor primaire waterkeringen voor veel schapen geen plaats meer is in Nederland. Schapen hebben immers het jaarrond weidegang. Daarnaast is het zo dat waterschappen op dijken waar drijfmest door de helling situatie en de voorwaarden die waterschappen stellen aan het niet emissiearm uitrijden op dijken niet in alle vormen mogelijk is, door deze wijziging – waarvan de wettelijke grondslag overigens wazig is- zou er als voorbeeld geen kunstmest meer zouden mogen gebruiken op dijken.

Volgens de NMV levert de Waterwet geen landbouwkundige beperkingen op die het landbouwkundige gebruik in de weg staan. Dit gaat over het betreden van het perceel en gedoogverplichtingen die nauwelijks tot overlast vormen en de grote bijna rampen waren tot nu toe altijd in de winter buiten het reguliere beweidingseizoen. Dit is dus niet de beperking die bedoeld mag worden.

Ook hier geldt net zoals bij natuur dat overheden duidelijker dienen te communiceren wat ze aanbieden bij openbare inschrijvingen.

Dit geldt voornamelijk voor het aanbod waar boeren uitsluitend mogen maaien op primaire waterkeringen. In feite is dat een soort loonwerk en dienen de waterschappen het aanbod aan te passen als ze aanbod doen voor het uitvoeren van loonwerk en niet voor het gebruiken van landbouwgrond (als er geen weidegang plaats vindt).

Communicatie meldingen

De NMV leest dat in een aantal gevallen meldingen gedaan dienen te worden. De NMV pleit ervoor dat de het ministerie van LNV door middel van e-mail nieuwsbrieven en social media voldoende aandacht geeft aan het tijdig doen van meldingen.

Overige aanbevelingen

De gebruiksruimte N blijft op veel klei- en veengronden met een hoog stikstof naleverend vermogen (NLV) de maximale totaal mestgift van 350kg op grasland onbenut blijven. Om op zand- en kleigronden met een laag NLV vermogen, milieuvriendelijke gewassen zoals gras te stimuleren is het van groot belang dat de gebruiksruimte dierlijke en andere meststoffen verhoogd wordt.

Dit is een van de adviezen van de Commissie Grondgebonden omdat er anders onvoldoende eiwit van eigen grond geoogst kan worden en men afhankelijk blijft van geïmporteerde soja/palmpit producten.

Daarnaast kan een verhoging van dierlijk en andere meststoffen N zorgen voor stimulering van een maatschappelijke wens, namelijk meer weiden op zandgronden. Meer weidegang heeft een gunstig effect op ammoniak en stimuleert grasland dat beter scoort op waterkwaliteit.

Excretie

De excretie van de productie van melk- en kalfkoeien is nu afhankelijk van de productieklassen en het ureum voor stikstof. Fosfaat houdt nog geen rekening met ureum in de melk. Deze tabellen zijn volgens een Tamminga model de zogenaamde forfaitaire productienormen uit de Meststoffenwet.

Op dit moment accepteert LNV de Kringloopwijzer nog niet. Met het oog op de maatschappelijke wens om meer eiwitrijke voeders van eigen grond te stimuleren is het nodig om rekening te houden dat meer eigen eiwitrijke voeders te telen niet mogelijk is met een laag fosfaatgehalte in het voer, dat is een onmogelijke combi is. Bij bedrijven die een laag ureum in de melk hebben, kan hier de conclusie aan verbonden worden dat die weinig fosfaat gebruiken. Daarom pleit de NMV voor een herijking van de tabellen voor fosfaat en bij een laag ureum gehalte de excretie voor P205 te verlagen zodat er meer ruimte komt om eiwit rijk voer van eigen bodem te telen.

U dient zich te realiseren dat om de lagere excretie normen voor melkvee te bereiken op dit moment aangestuurd wordt op import van soja achtige producten en de teelt van meer snijmais, terwijl het eindelijke milieudoel zowel op gebied van waterkwaliteit, klimaat en ammoniak beter af met de stimulatie van meer grasland door een wijziging naar gunstigere excretienormen voor melkvee.

Gewasderogatie

De verhouding 80/20 grasland bouwland is krap. Het is van groot belang dat net zoals bij andere EU landen andere teelten die net als gras meststoffen goed vasthouden en benutten toegevoegd mogen worden aan het 80% areaal.

Beluchting mest

De NMV heeft nog geen wijziging in de wet aangetroffen die het gebruik van mestschuiven op een gewone vloer, de beluchting van dierlijke mest en toevoegmiddelen wettelijk stimuleert en beloond.

De NMV wordt graag op de hoogte gehouden over de voortgang.

Met vriendelijke groet,
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

Harm Wiegiersma (voorzitter)